

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/25-06/0055

URBROJ: 532-05-01-02-02/4-25-01

Zagreb, 8. srpnja 2025.

Ministarstvo kulture i medija (OIB 37836302645) na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 145/24) i članka 4. stavka 2. te članka 7. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 19/2023), donosi

ODLUKU

1.

Proглашава se da **Umijeće izrade predmeta od vrbove šibe u Kotoribi i okolici** ima status kulturnoga dobra.

2.

Utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite kulturnoga dobra iz točke 1. ove Odluke:

- identificiranje, evidentiranje, dokumentiranje, znanstveno-stručno istraživanje, praćenje stanja
- omogućavanje dostupnosti javnosti sukladno načinima na koje nositelji upravljaju pristupom vlastitoj kulturnoj baštini ili njezinu dijelu
- poticanje prenošenja i njegovanja u izvornoj i drugim sredinama, poticanje revitalizacije kulturnog dobra ili njegovih segmenata
- uključivanje tema vezanih uz nematerijalna kulturna dobra u programe formalnoga i neformalnoga obrazovanja
- osiguravanje međusektorskog i interdisciplinarnog pristupa zaštiti i očuvanju uz prilagodbe suvremenim potrebama zajednica i nositelja
- povećanje vidljivosti, promicanje uloge i značenja kulturnoga dobra u društvu
- uključivanje zaštite i očuvanja kulturnog dobra u razvojne programe, planove i strategije
- u provedbe mjera zaštite potrebno je uključiti nositelje i po potrebi zajednicu, osigurati njihov pristanak u svim fazama provedbe mjera

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ove Odluke. Nositelj kulturnoga dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra. Područni konzervatorski ured/služba dužan je o svim promjenama Popisa nositelja obavijestiti stručnu službu nadležne Uprave Ministarstva kulture i medija.

4.

Predmetno kulturno dobro s mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z-7910**.

Obrazloženje

Izrada uporabnih predmeta od šibe u Međimurju proizlazi iz specifičnosti prirodnoga okruženja i kulturno-povijesnoga naslijeđa. Vještina ručnoga preplitanja i oplitanja šibe kojom se izrađuju uporabni predmeti (košare, stolovi, stolice, sjedalice, sanduci, ljuljačke i dr.), kao autarkična kućna radinost, prakticirala se gotovo u cijelom Međimurju. Najveća aktivnost danas se bilježi u Kotoribi i još ponekim mjestima Donjeg Međimurja (Donja Dubrava, Donji Mihaljevec, Sveta Marija, Donji Vidovec), gdje se tijekom 20. stoljeća razvila u obrtničku pa i industrijsku proizvodnju s plasmanom proizvoda i na međunarodno tržište.

Izrada predmeta sastoji se od faze pribavljanja i pripreme šibe (sadnje, rezanja, kuhanja, guljenja) te same ručne izrade. U prvu fazu uključen je veći broj osoba (obično članovi jedne obitelji), dok drugu može raditi samo jedna osoba. Isprva se koristila samonikla šiba, a od kraja 19. stoljeća iz Francuske i Njemačke preuzet je plantažni način uzgoja. Time je postignut puno veći prinos šibe koji je doveo do naglog procvata proizvodnje. U Međimurju se najčešće sadila *amerikanka* (lat. *Salix americana*). Šiba se može koristiti u neprerađenom obliku (zelena šiba) ili prerađenom obliku (kuhanjem i skidanjem kore dobiva se crvena šiba), dok se bijela šiba dobiva namakanjem zelene šibe u proljetnoj vegetaciji (*dok je v mezgi*) i skidanjem kore. Kasnije su se predmeti počeli lakirati, a pojedini dijelovi bojiti u različite boje. Danas se u sadnji i obradi šibe većinom koriste strojevi, a može ju se kupiti i od specijaliziranih proizvođača. Gotovi svi pleteni predmeti počinju se izrađivati od dna. U pleteno dno ubadaju se zašiljene šibe, učvrste porubom i podižu u okomiti položaj. Nakon izrade vodoravnog plašta do željene visine radi se završni rub i eventualno ručka, također ubadanjem i presavijanjem šiba. Ponekad se upotrebljavaju i čavlići, primjerice prilikom izrade predmeta koji imaju dno od rezanih šperploča ili medijapan ploča raznih oblika (npr. za *tace* – poslužavnike), te za izradu dijelova namještaja i drugih krupnijih predmeta. Za izradu predmeta koriste se različite vrste i količine šibe, npr. za veće predmete koriste se šibe iz starijih nasada koje su deblje i jače. Pletenje se odvija većinom u kućama pletača, a ovo je pretežno muška profesija zbog fizički zahtjevnog savijanja šibe. Pomoć u pletenju bila im je ravna daska (*deska*) kojoj bi jedan kraj uprlj u pod, a drugi stavili sebi u krilo i na njoj pletli, te klupica (*stoljica*) na kojoj bi sjedio košaraš i na njoj pored sebe držao alat da mu bude pri ruci.

Podatci o izradi predmeta od šibe javljaju se u tiskanim dokumentima od kraja 19. stoljeća. Tijekom 20. stoljeća pletenje je i dalje zastupljeno u domaćinstvima, no pojavljuju se i organizirani oblici proizvodnje i plasmana proizvoda na tržište – među prvim „Seljačko gospodarstvo i košaračka zadruga“ osnovana u Donjem Vidovcu 1914. godine. Vještina se prenosila organiziranjem tečajeva (jedan od prvih održan je 1911. u Donjem Vidovcu), a posebno su se u tome istaknuli košaraši iz Kotoribe koji su tečajeve držali i u drugim mjestima (primjerice u Goričanu). Pojavom plastičnih industrijskih proizvoda potražnja za predmetima od šibe opada te mnogi košaraši prestaju s izradom i zapošljavaju se u tvornicama, a često i migriraju u inozemstvo. Danas pojedinci pletu predmete od šibe za svoje potrebe ili za prodaju prekupcima. Zahtjevi suvremenog tržišta utječu i na promjenu vrste proizvoda (primjerice počinju se izrađivati *hunderhole* – kućice za pse, pregradni paravani, lusteri, ležaljke, košare za balone na vrući zrak, košare za samoposlugu i dr.). U Međimurju postoji nekoliko poduzeća koja se profesionalno bave izradom i prodajom predmeta od šibe. Proizvode plasiraju na tržište posredstvom trgovina i prodajom preko interneta, a samo jedno poduzeće prisutno je na sajmovima i proštenjima u Međimurju. U posljednjih dvadesetak godina košaraši se sve češće pojavljuju u turističkim manifestacijama (primjerice *Porcijunkulovo* u Čakovcu, čiji naziv potječe od proslave Gospe od Anđela – Porcijunkule, ili na *Danima šibe i ribe* u Kotoribi).

Prijetnja ovoj vještini jest starost nositelja vještine i sve neisplativija kultivacija šibe s obzirom na krajnju cijenu proizvoda. Danas se učenje ove vještine prenosi izravnom podukom kod iskusnih košaraša. Vještinu pletenja predmeta od šibe lokalna zajednica Donjeg Međimurja, a posebno mjesto Kotoriba prepoznaje kao svoju tradiciju, što se vidi iz održavanja manifestacija i izložbi, uključivanja nositelja vještina u školski program te prepoznavanja predmeta od šibe kao suvenira. Ovom zaštitom se naglašava koncept izrade i korištenja održivih proizvoda od prirodnih materijala koji se mogu koristiti dugi niz godina, kao i popularizacija lokalnoga govora u kojemu postoje mnoge riječi i izrazi vezani upravo uz ovu vještinu, koje će se koristiti dok postoji vještina.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Stručno povjerenstvo nadležno za vrednovanje svojstva nematerijalnih kulturnih dobara, na sjednici održanoj 9. prosinca 2022. godine donijelo je odluku kojom proglašava da **Umijeće izrade predmeta od vrbove šibe u Kotoribi i okolici** ima status kulturnoga dobra u smislu članka 15. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku 19. stavku 2. istoga Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara (točka 4. Odluke).

Sustav mjera zaštite (točka 2. Odluke) određen je sukladno članku 19. stavcima 2 i 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Člankom 126. stavkom 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, br. 145/24.) propisano je da će ministar nadležan za kulturu donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, između ostalih, i pravilnik iz članka 20. stavka 4. ovoga Zakona, kojim se propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra, dok stavak 3. istoga članka Zakona, propisuje da do stupanja na snagu propisa iz stavka 2. ovoga članka, ostaju na snazi između ostalih i Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 19/23.)

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Dostaviti:

1. *Svim nositeljima – objavom Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija:*
Međimurjeplet Mura d.d., Nikole Tesle 1, 40320 Kotoriba
Košaraštvo „Pogorelec“, Sajmišna ul. 6, 40329 Kotoriba
Osnovna škola Jože Horvata Kotoriba, Ignaca Svetomartinskog 1, 40329 Kotoriba
Učenička zadruga „Mura“, OŠ Jože Horvata Kotoriba, Ignaca Svetomartinskog 1, 40329 Kotoriba
Društvo žena Kotoriba, Kolodvorska 4, 40329 Kotoriba
Kulturno-umjetničko društvo Kotoriba, Kralja Tomislava 72, 40329 Kotoriba
2. Muzej Međimurja Čakovec, Trg Republike 5, 40000 Čakovec
3. Međimurska županija, Ruđera Boškovića 2, 40000 Čakovec
4. Grad Čakovec, Ulica kralja Tomislava 15, 40000 Čakovec
5. Općina Kotoriba, Ulica kralja Tomislava 100, 40329 Kotoriba

6. Institut za etnologiju i folkloristiku, Šubićeva 42, 10000 Zagreb
7. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
 - Područna konzervatorska služba Varaždin, Gundulićeva 2, 42000 Varaždin
 - Odjel za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu, ovdje
8. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
 - Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ovdje
 - Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/25-06/0055

URBROJ: 532-05-01-02-02/4-25-02

ZAGREB, 8. srpnja 2025.

Popis nositelja nematerijalnoga kulturnog dobra

Umijeće izrade predmeta od vrbove šibe u Kotoribi i okolici

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti stručnu službu nadležnu za nematerijalnu kulturnu baštinu, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

Fizičke/pravne osobe koje prakticiraju ili aktivno promiču **Umijeće izrade predmeta od vrbove šibe u Kotoribi i okolici**:

1. Međimurjeplet Mura d.d., Nikole Tesle 1, 40320 Kotoriba
2. Košaraštvo „Pogorelec“, Sajmišna ul. 6, 40329 Kotoriba
3. Osnovna škola Jože Horvata Kotoriba, Ignaca Svetomartinskog 1, 40329 Kotoriba
4. Učenička zadruga „Mura“, OŠ Jože Horvata Kotoriba, Ignaca Svetomartinskog 1, 40329 Kotoriba
5. Društvo žena Kotoriba, Kolodvorska 4, 40329 Kotoriba
6. Kulturno-umjetničko društvo Kotoriba, Kralja Tomislava 72, 40329 Kotoriba

